

TRIBUNA

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an ..... 20 cor.
pe 1/2 an ..... 10 cor.
pe 1/4 an ..... 5 cor.
pe o lună ..... 2 cor.
N-ri de Duminică pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:
de ne șir garantat: prima dată la
bezi, a doua oară la bezi, a treia
oară la b. de fiecare publicare.
Adăugă abonamentele, cât și inserțiile
sunt a se plăti înainte în Arad.
Telefon pentru oră și comenzi
Scrisori nefrancate nu se primesc

Imperialismul pan-american.

Din incidentul apropierei alegerii de president al Statelor-Unite Americane, cele două partide mari grupate în jurul celor doi candidați: Roosevelt, actualul președinte și Parker, candidatul democraților, fac împreună cu șefii lor mari eforturi pentru a-și asigura izbânda la urnă fiecare pe seama sa. În deosebi ce-i privește pe candidați, acestia represintă două programe opuse cu privire la raportul politic universal al Statelor-Unite către celelalte continente, mai ales însă față de bătrâna Europa. Roosevelt, care dezvoltă mai departe așa numita doctrină a lui Monroe, este pătruns și agitat de mari idei pan-americane visând de un timp, în care America, adică Statele-Unite să aibă supremația asupra lumii. Dacă mai înainte Roosevelt zicea prin vorbirile sale senzaționale, că «America are să fie a Americanilor», făcând aluziune la puterile Europene, că în afacerilor de ori-ce fel ale Americii de Nord acestea n'au nici un drept de amestec, acum, din incidentul apropiatei alegerii — probabil ca să atragă atențiunea Jankeilor asupra sa dela contracandidatul său, care mai ieri-alaltăieri își dezvoltase programul declarându-se contra unei politici externe prea ideale, am putea zice fantastică, — zic acum în fața alegerii de pre-

ședinte Mr. Roosevelt merge mai departe cu principiul său de mai înainte, zicând cei drept implicit, că nu numai Statele-Unite, ci Canada, Mexicul, Brasilia, Chile, Peru, Bolivia etc. cu un cuvânt întreaga America aparține Americanilor.

Nu știm ce va să înțeleagă Mr. Roosevelt sub Americani, dar noi Europeanii avem să înțelegem fără multă spârtoare de cap pe cei din nordul Americii, cari duc rolul principal în «lumea nouă». Politica viitoare deci a actualului președinte și de nou candidat la presidenție ar avea să fie precum ar urma natural din programul său, o politică de estindere și creștere continuă pe continentul american; ea țintește un imperialism american bine cugetat și concis definit, menit să câștige un rol mai important ca acum, poate decisiv în politica universală. Cine poate fi la îndoială, că un atare program mareț să nu fie ascultat cu entuziasm de Jankei, dându-și votul cu încredere în individualitatea și talentul lui Roosevelt, de nou acestuia? Și chiar dacă nu s'ar încerca să-și execute programul stabilit cu atâta hotărâre și patriotism, ori că încercându-se, ar suferi o rușinoasă derută, încă ca mijloc de reclamă este foarte bună ideea imperialismului pan-american.

Intențiunea aceasta a președintelui reiese din împrejurarea, că Roosevelt a dat curând ordin, ca ambasadorii, consulii, trimișii americani au d'aci înainte să fie numiți pe scurt «ambasadori americani», «trimiși americani», «consuli americani», etc.,

asa că celelalte state sud-americane nici nu există năntea presidentului Roosevelt, acele state libere, dintre cari unele sunt mai extinse decât statele nord-americane, nu vin în considerare: el este pur și simplu președintele Americii, și nu întreabă ce vor zice la asta republicele sudice neluate în seamă și dacă îl vor recunoaște de atare statele europene precum și alte state, căci în ordinațiunea sa așa a voit să dispună președintele Roosevelt. Și ca atare va fi și recunoscut din partea puterilor «amicale» mai bine zis extrem de compesante ale Europei. Dacă și republicele sud-americane vor lua simplu la cunoștință acest ordin ori vor trece la ordinea zilei peste el ca ridicul, este absolut irelevant, căci acestea «nu vin luate în considerare». Aceasta ar fi în chipul acesta recunoașterea tacită a puterii mondiale a presidentului «Americii» și a statelor «americane». O atare putere stăpânitoare peste un întreg continent încă n'a fost pe fața pământului: aceasta ar fi acum ceva nou, neobișnuit în istoria lumii. Imperiul lui Cirus a extins din Asia centrală până la Marea Mediterană, imperiul lui Alexandru Macedoneanul dela Marea Adriatică până la Gange, a Romanilor dela Oceanul Atlantic până la Istru și desertul Saharei, a lui Tamerlan dela Hinduku până la munții Sileziei, a califilor din Arabia până în Spania, a lui Carol V. dela hotarele Ungariei până în Maroc și dela Cuba până la Peru; puterea lui Edvard se estinde peste țări din toate continentele: însă imperiu, care să se fi estins

Toamna târziu.

(Idilă).

Pe sub bolta plumburie
Trec în stoluri rîndunele:
Semne triste, că ne bate,
Pe la poartă zile grele!

Pe câmpia stearpă, sură,
Trece 'ncet o cărăvană,
Invălită 'ntr'o scurteică,
Are-o mamă-o fetișcană.

La prăgini niște mărhoage
Ce clătesc lin din picioare,
Deși biciu' le plesnește,
Nu simțesc ce le mai doare.

Ploaiă! Ningă! Peară lumea!
Lupii urlă; câinii latră...
Pe când focul licărește
Ei adorm întinși pe vatră!

(Cuv. Iosif Stanea.)
s al Rosie - Petru)

Impresiuni și reflexiuni dintr'o călătorie.

De

S. Tamba

8.

Pentru-că, dacă la noi Românii din Ungaria sentimentul național e atât de dezvoltat și revoltat, avem s'o mulțumim numai politicii nesocotite a Ungurilor, cari te isbesc în ce ai

mai scump pe lume: în limbă, școală, în sentimentele de justetă, de dreptate, de pietate chiar față de memoria eroilor țării naționale etc.

Acolo unde înfunzi pușcări, dacă cutezi să pui o cunună pe mormântul unui erou, care a luptat pentru tron, necum să aranjezi sărbători în stilul cum s'au aranjat la Putna în memoria lui Ștefan cel Mare; acolo, unde tot de pușcării și-se face parte, dacă îndrăznești să te duci la capul încoronat ca să te jeluiești (Procesul Memorandului); acolo unde în școlile statului s'ținute și de tine, ești hulit și batjocorit dacă ai avut fericirea să te naști Român și să vorbești limba mamei tale; acolo unde ești amenințat să fi echis dela toate universitățile, dacă ai cutezat să te duci și tu să-ți depui priinosul admirațiunii tale la mormântul celui mai mare erou al neamului tău și a unui dintre cei mai mari ai întregii creștinătăți (ucazul rectorului universității din Budapesta); acolo unde rectorul unei universități se'ncumete a declara înaintea lumii că până ce va fi el rector al universității cutare profesor român nu va căpăta diplomă de profesor, — și diuimul atâtor și atâtor cazuri revoltătoare încă; acolo, într'o astfel de țară zic, sentimentul național va fi totdeauna revoltat, în fierbere și necontenită oțelire; acolo ura față de cei cari tind să-ți înăbușe cu cele mai drastice mijloace ori-ce licărire de naționalism, e natural ca aceasta să crească, să se înăsprească.

De unde ies cei mai mari și mai aprigi naționaliști ai noștri?

Din puținele școli românești poate?... Nu! Din școlile d-lor ungurești ies cu toții!

De ce? Fiind-că numai acolo are bietul român ocaziune să-l cunoască până 'n rărunchi, să se frece zilnic de el, să 'nghită la noduri din partea profesorilor, cari nu scapă nici o ocaziune de-ale batjocori istoria, de-ale împoșca cu noroi pe toți câți s'au înălțat vr'odată în istoria și conștiința neamului românesc, pe toți câți și-au câștigat dreptul la cunoștința și admirațiunea alor săi, — fiind că acolo sunt bruscați necontenit în cele mai plâpânde și mai scumpe sentimente ale lor, acolo se revoltă 'n ei sufletul, acolo se coace 'n ei dorul de-a se vedea odată ieșiți din cătușele școlii ca să-și poată descărca povara sufletescă.

Dar cum stăm în viața publică? Suntem poate acolo mai favorizați și mai conziderați?... Feritu-te-a sfântu!...

Poți fi model de zel și de exactitate, căci dacă ai nenorocirea să ai de rival — la ocuparea vr'unui post în vr'un oficiu de stat — pe vr'un *testvér* de Sécui sau vre-o lăpădătură de Jidan pripășit de țară de-alaltăieri p'aci, dichisit însă în haina vr'unui nume neaoș *ropogos*, poți lua frunza 'n buză că de tine nu i-să rupe inima nimănu!

Reneagă-ți însă sentimentele, calcă-ți în picioare numele ce ți-l'au lăsat cinstit și nepătat părinții și strămoșii tăi și... poți face carieră.

Și-apoi Ungurii se miră că Românii ieșiți din școlile lor cari au studiat numai și numai ungurește, li urăsc și limba lor, pe care și o vorbesc perfect n'o întrebuintența de loc, ba o desprețuesc și o urăsc chiar. Ei nu mă mir de aceasta ci mă mir de mirarea lor!... E doar

asupra unui continent întreg, până azi nu s'a pomenit!

Independența Americii de Europa este întemeiată pe puterea Statelor-Unite. În «casa albă» din Washington rezidă domnul suprem al întregului continent! Mica schimbare de titluri este busola viitorului: un mare program politic, după care nu numai America, ci și Europa și Asia are să se conformeze! Atributul «american» reprezintă o nouă doctrină-Monroe. Negreșit că este încă departe timpul, în care aceasta să fie realizată, dar cel-ce urmărește cu atențiune politica statelor unite din ultimii 6—7 ani: succesele războiului cu Spania pentru posesiunea Cuba și a Filipinelor, întâmplările din Istmul Panamei, dezvoltarea militară, maritimă și economică a Americii de Nord, acela abia va putea dubita că programul președintelui Roosevelt va ajunge să fie realizat în curând ori mai târziu, cu vârsare de sânge, ori fără asta, dar fără îndoială și cu siguranță.

Ast-fel în virtutea principiului divide et impera, imperialismul Statelor-Unite își va estinde mereu aripele peste America de sud, devenind stăpân peste întreg continentul american. America centrală se poate zice că este deja pe cale să fie incorporată la marea republică nord-americană. Legătura dintre Anglia și colonia acesteia Canada este foarte laxă, ear cât pentru Mexic acesta încă va ajunge cu vremea sub hegemonia Statelor-Unite. Pentru a realiza acest program, barem în parte cu privire la imperialismul pan-american, bărbatul cel mai potrivit pare a fi președintele Roosevelt, presupunând, că concetățenii săi îi vor lua în seamă mărețul său program și îi vor da ocaziune ca să-l ducă și la îndeplinire panamericanul president.

Adunările populare din Răcășdia Sasca-Montană și Berliște

— Raport special. —

Bine ai venit între noi cel
ce ne arăți nouă lumină!

Zilele de 25—27 Septembrie st. n. au fost zile de îndoita sărbătoare și vor rămănea vecinic memorabilă pentru cercul

Săscel. Iubitul nostru deputat dietal domnul Dr. Aurel Vlad împreună cu dl. D. Birăuțiu, redactorul «Poporul Român» și cu fruntașii cercului au ținut în acele zile trei adunări populare: în Răcășdia, Sasca-Montană și Berliște. Aceste adunări au avut succesul, că ele au pus baza unei viitoare vieți politice naționale românești în cercul, despre care e vorba și au și o importanță mai generală, întru cât confirmă vederile politice ale dlui Dr. Vlad și ale consoților săi, dovedindu-se și prin ele, că poporul e cu conducătorii săi, îndată ce aceștia gata de luptă, cu bărbăție românească să pun în fruntea lui, ba ce e mai mult, că el *dorește* chiar o luptă legală și cinstită condusă de fruntașii săi pentru îmbunătățirea sortii sale.

Vestea despre ținerea acestor adunări și venirea în cerc a dlui Dr. Vlad a răspândit-o dl. Birăuțiu prin «Poporul Român» ear apoi în persoană cutrierând ca un adevărat apostol toate satele din cerc.

La Răcășdia va veni mai întâi, acolo va fi cu poporul, și va vorbi — așa ne spunea dl. Birăuțiu despre cel atât de mult așteptat.

Și au pornit spre întimpinarea lui vre-o 20 de sate — tot poporul cu toți fruntașii săi din cercul Săscel și jur: cei mai tineri pe cai, bătrânii răzimați pe cărji, nevestele și fetele cu flori în mâni, bătrâne cu lacrimi în ochi! Și de-odată cu sunetele clopotelor alor 20 biserică, ce chemau pe credincioși la rugăciune, resunau din dealurile Săscel până în ale Costeului, cuvintele pline de însuflețire rostite de ei toți: Bine-ai venit între noi cel ce ne arăți nouă lumină.

Și eată norii ce acopereau până aci cerul — întâmplarea așa a voit — au început a se împrăștia, retrăgându-se în cerc după creștetele munților și a dealurilor, ce încungiuă valea mănoasă a Cărașului și a Nerei, pentru-ca să lase soarele să încoroneze cu razele sale îndoita sărbătoare a celor de jos, privind par-că și ei curioși de după dunga neagră a munților și a dealurilor la acea sărbătoare. Și un vânt s'a pornit dela răsărit, simbolisând par-că puterea de neînving a celui care venea și ca să ducă —

bagseama — însuflețirea noastră la toți frații.

Duminecă, cam pe la orele 10 a. m. — convoiul pornit se oprise deja la marginea ostică a Răcășdiei. În gura drumului ce scoboară dela Oravița, se postase în fruntea mulțimii un preot, un tânăr țaran ș'o fetiță. Pe bătrânul părinte Luca din Răcășdia îl pregătise vremea pentru această primire cu păr cărunt și față brăzdată de năcazurile vieții. Tânărul ținea în mână sa robustă o cunună de stejar, ear fetița privind sfioasă la buchetul de flori ce l-a adus în numele prietinelor sale pentru Dr. Vlad, șoptea cuvinte neînțelese, — repeta aceea, ce avea să-i spună Dr.-lul Vlad.

Doi călăreți sosiți în fuga calului aduc știrea despre apropierea lui. Privirea tuturor se aținti atunci spre trăsura ce cobora dealul din față.

Dr. Vlad de fapt venia.

Venia chemat de însuși glasul poporului, glas, pe care până ieri alaltăieri prea puțin l'au înțeles și prea mulți nu l'au auzit. Venia mânat de durerea sfâșietoare de inimă, ce i-au produs-o în sufletul său năcazurile neamului nostru și reul strigător la cer, că oamenii dușmanii intereselor noastre, ori «frații rătăciți» au ajuns să exploateze încrederea unui popor atât de loial ca al nostru, spre nefericirea lui. Venia în sfârșit adus de încrederea dădătoare de viață în izbânda cauzei drepte a neamului său.

Poporul a ieșit spre întimpinarea lui ca spre aceea a celui de mult așteptat. A cetit el, înainte de toate în «Poporul Român» al dlui Birăuțiu, despre acel unic bărbat, care a ridicat earăși stindardul național românesc, aplecat odată, și a reînceput lupta, ce lui îi face cinste, ear poporului îi umple inima cu speranța într'un viitor mai bun, sau măcar cu așteptarea justă, că în viitorul cel mai apropiat își va vedea pe conducătorii săi chemați luptând earăși pentru cauza sa dreaptă și acolo, unde să croaște soarta țării. Știa deci poporul, din cercul despre care e vorba, că acest bărbat va veni și în mijlocul lui spre a-l înrola și pe el sub stindardul național.

lucru veciu și natural. ca fiecare acțiune să trezească reacțiune.

Poftiți, dl. Maghiari, în Bucovina, rotiți-vă o lecură privirea împrejur și trageți cu urechea și vă veți convinge despre un lucru foarte trist pentru noi Români — nu pentru d-voastră — anume că și cel mai bun Român de acolo din pătura cărturarilor vorbesc bucuros limba germană de cum își vorbesc limba maternă, pe caren nî nici n'o cunosc, sau dacă o cunosc, o mutilează grozav în vorbire. Și acolo nu să octroiază limba germană nici cu biciu, nici cu *termetete*, nici cu *kisdedov-uri*! Și d-voastră cari vă folosiți de toate mijloacele, ce le poate inventa un cap înfăntat de cel mai detestabil șovinism, ați ajuns după atîția amar de ani... la genunchele broaștei!

(Va urma.)

DELA WÖRISHOFEN.

DE

Dr. LUDOVIC Csato.

(Urmare și fine).

Din cartea aceasta și-a făcut Kneipp primele studii relative la efectul apei reci și a în ceput imediat a întrebuița apa rece, făcând zilnic (și iarna!) băi în Dunăre. Neavând la mână ștergar și iarna, trebuind să se grăbească, Kneipp să îmbrăca repede după scaldă, alerga apoi acasă. Pe când sosia acasă era încălzit și uscat. Azi să ține de metoda curei Kneipp să nu te stergi după baie.

Băile acestea în Dunăre i-a făcut lui Kneipp foarte bine, așa că la câte-va luni era însănătoșat și voinic.

În urma acestui prim succes, s'a interesat Kneipp tot mai mult de hidroterapie. Făcea studii teoretice și încercări practice. Așa a început a aplica metoda sa de cură și altora, întâiu — în secret mare — câtorva prietini colegi din seminar, pe urmă ca preot în Wörishofen tuturor acolora, cari sufereau de ceva boală și îi cereau sfatul.

Natural cercul pacienților la început a fost foarte mic, mai cu seamă locuitorii de aici. Apoi s'a lărgit tot mai mult, numele lui Kneipp era cunoscut în depărtări tot mai mari și începea să vină la Wörishofen și lume din străinătate, așa că satul până aci fără însămănte, lua caracterul unei stațiuni balneare.

Pe acest timp (circa înainte cu 20 ani) era aci totul primitiv. Nici urmă de comoditate și confort. Oaspeții trebuiau să locuiască în casele țărănești din Wörishofen și din satele vecine.

Ce deosebire, atunci și — acum! Azi întreg satul până în apropiere de pădure este presărat cu vile drăgălașe și moderne și pareuși estinse să întind în calea ta.

Sunt și câte-va hoteluri mărișoare, unde găsești odăi curate și bine aranjate, mâncare bună etc., așa, că dacă cineva n'are pretensiuni extraordinare, acela poate fi satisfăcut pe deplin.

Nimic nu ilustrează mai bine avântul ce l'a luat Wörishofen în timpul din urmă, decât faptul, că astăzi sunt aplicați la oficiul de poștă și telegraf 6 funcționari și 7 factori poștali, pe când

mai înainte ajungea un singur funcționar și un epistoler.

În anul acesta s'a deschis un hotel înădăvăr mare (are la 90 odăi) și modern, „Grande Hôtel Bellevue“. În hotelul acesta și celelalte, asemenea aproape în toate casele particulare este introdusă lumină electrică. Hotelul acesta este astăzi cel mai mare și modern, iar „Hotel Pension Victoria“ între celea mai distinse. „H. Bellevue“ este poate cel mai scump.

Dar poți să găsești în alte case odaie și întreținerea întreagă cu prețurile cele mai neînsemnate, așa, că aici pot să trăiască și cei mai săracii oameni.

Taxa de cură pentru săptămâna e foarte mică, iar lăutarii nu te trezesc din somn prima dimineață după sosire, precum se întâmplă la băile noastre, firește nu din stimă și simpatie față de persoana ta, ci față de bănișorii din pungă. Las' că nici nu avem lăutari aci, dar chiar dacă ar fi sunt convinși, n'ar avea voie să te bineventeze în mod atât de drăgălaș ca și colegii lor din Transilvania și Ungaria. Viața în general nu e scumpă aici. Dacă ești modest și nu iai parte la toate ce vezi și se aranjază, poți să trăiești mai estin ca ori-unde. Totuși față de anul trecut s'a scumpit ceva.

Astăzi ai și ocazie mai multă de a cheltui. Dacă te faci membru la „club“, dacă dorești să faci cunoștință cu gimnastică svedică (pipărat de scump), etc. natural, banii zboară mai repede. Și medicul sunt astăzi mai scumpi.

Nu mai înainte cu cinci ani (cel puțin la Dr. Baumgarten) o consultație te costa 2 marce, azi întâia consultație 5, celelalte 3 marce.

Basarabenii în Războiul Rusiei.

De mai bine de jumătate an, un strâșnic măcel se făptuește în locuri foarte îndepărtate și despre care cei mai mulți dintre Europei n'aveau până acum nici idei lămurite, pe apele calde ale mării Asiei răsăritene, în văile Coreei muntoase, în munții Mancuriei fierbinți sau înecat în ploii mocirloase, pe câmpiile de orez ude acum de sânge, pe stâncile blă-timate, unde putrezesc neîngropate miile de morți, la Port-Arthur ucigătorul: corăbiile uriașe se înghit de valuri, cu toate viețile tinere ce cuprindea în ele, trupuri omenești îmbucățite sar în văzduh împinse de flăcări neobișnuite, pământul se rupe zvicnind supt pașii regimentelor ce-și întrerup asaltul prefăcându-se într'un praț sânger, tunuri aruncă neprecurmat moartea din miș de gură grozavă, zi și noapte, oamenii se găuresc cu gloanțele, se taie cu săbiile, își rup oasele în nebune încleștări de moarte; de unăzi pe când stăteam eu și tu, cititorule, în liniște la lucrul nostru sau poate la petrecerile noastre, s'a întâmplat în acel iad răsbunător jos, sub coaja pământului său, sub toate trupurile luminoase ale stelelor, în locul de peire ce se zice Liao-Yang, și care va fi vestit pentru aceasta în vecl de vecl, s'a întâmplat o încăerare înspăimântătoare între peste jumătate milion de oameni, care nu se uriseră nici odată, o așa de spăimântătoare încăerare în cât 60.000, șai-zeci de miș de suflete s'au desfăcut, s'au rupt în chinuri din trupurile lor spărcuite, ciuntite, arse, adică atâtea oameni câți flăcăr se găsește de toți sub steaguri în țara noastră, câți ar face a patra parte din toată populația Bucureștilor.

Și aceste toate se petrec nu doar pentru că un neam fără de milă s'ar abate napraznic asupra țărilor luminate ale lumii, care ar fi datoare să-și apere, cu ori-ce jertfe, neațarnarea, munca, înflorirea, pentru vremea de astăzi și pentru toate vremile. Nu, barbari de acia nu mai sunt, sau, dacă se află undeva, ei lucrează din greu pentru negustorii lenași, putrezii de vici și turbați după petreceri ai Europei noastre și ai Americii, stăpânii ai timpurilor de astăzi. Omorurile uriașe se fac pe acele ape, pe acele câmpii, pe acei munți nenorociți numai pentru că o mare putere creștină a continentului nostru, un mare Stat răspânditor de civilizație vrea să ție în lanțurile sale câte-va milioane de Chinezii din Mancuria, câte-va milioane de Coreeni din Coreea, oameni galbeni, fricoși și înapoiți pe care nu vreau să-și lase în mâna străinului om alb, ci să-și alipească mai bine de dinșii Japonezi, alți oameni galbeni care și-au însușit prin pricepere și muncă toate descoperirile și puterile noastre

Cu prescrierea felurilor aplicațiilor de apă sunt ocupați trei medici și adică: Dr Baumgarten, Werminghausen și Scholz, afară de această și priorul Fr. Bonif. Reile. Deci n'are să se teamă nimenea, că poate să moară la Wörishofen, fără să fie mângăiat în ceasul ultim de un doctor medicinae:

În apropiere nemijlocită de H. Bellevue este casa clubului de tenis și tot aci este întocmit un loc minunat pentru lawn-tennis. Casa clubului e draguț aranjată. Are salon pentru dame și o sală mai mare unde poți să joci billard etc, și unde se țin de multe ori concerte și petreceri.

Cel-ce joacă tennis mai bine și cu mai mult zel sunt — cine să fie? — Englezii. Sunt câte-va dame engleze aci, cari nu se mulțumesc, că joacă zilnic 2—3 ore tennis, ele bicicleză, fac gimnastică, iau ore de scrimă etc. Cu un cuvânt nu este un ram al sportului, care să fie străin inaintea lor, și care să nu fie practicat.

În privința aceasta cât de mult am putea să învățăm dela Englezi! În condițiile în cari astăzi, când fetițe și băieți dela cea mai fragedă etate să garbovesc în băncile școlii de școală și își nutresc orful cu aer săturat de praț și băncile omoritoare, când oamenii cu carte sunt condamnați ca în viața întreagă să lucreze ghemuți la masă, în astfel de condiții sportul este un ce indispensabil pentru oamenii inteligenți. Căci va înțelege ori cine ușor, că stând nemișcat într'un loc și pe deasupra ghemuț, funcționarea plămânilor și circulația sângelui e împedecată, iar în aerul închis și stricat de odăie, nervii și întreg organismul numai va slăbi și se va otrăvi.

și nu înțeleg să fie despoiați și umiliți de nimenea.

De acia această nimicire de vieți care va urma și alte luni și poate și alți ani, fiind-că Rusia e mare, puternică și mândră și fiind-că până acum ea a fost pretutindeni și rusinos invinsă. Sute de miș de oameni, de flăcăr, cu neveste, copii și mame, vor trebui să piară pentru aceasta, ca și cum ar fi vinovați de cea mai mare nelegiuire.

Și eată că acum, între atâtea vești zguduitoare care năpădesc în fiecare zi, ca bombe și gloanțele acolo, cade și aceea că un ucuz împăratesc a chemat supt steag pentru a-și trimite pe câmpul de luptă, oștenii din guberniile Basarabiei, Chersonului și părților vecine.

Gubernia Basarabiei? Noi cunoaștem această „gubernie“ și ca o perdea neagră ne cade înaintea ochilor la această veste, între atâtea, despre război.

În această gubernie, care se întinde dela Prut până la Nistru, ape cântate în doinele noastre, dela Hotinul în cetatea căruia pietrele nu sunt legate cu alta de cât cu cel mai bun sânge al nostru care, uscându-se de veacuri, s'a făcut tare ca bronzul până în Dunărea-mamă, în această lată, roditoare, luminată gubernie, sunt târguri de Evrei și de Ruși și de Bulgari și de Lipoveni și de Greci și de Nemți și de atâtea neamuri străine. Dar toate acestea târguri nu sunt nimic, ca frumusețea, ca preț, ca muncă și vechime străduitoare și chinuită, pe lângă sutele de sate albe, cu care sunt înflorate toate șesurile, toate miriștile de aur, toate pajistile verzi, toate popușoiurile arse de secetă, toate livezile pline de rodă. Cel-ce locuiesc în aceste sate sunt niște oameni nași, chideși, blânzi la față și dulci la grai, niște oameni miloși, compatimitori pentru ori-ce durere, simțitori pentru ori-ce suferință, supuși cărmuirii pe care o socot trimesă dela Dumnezeu care încearcă pe aleșii săi. Rușii înțeleg ce bunătate zace în sufletele lor și-și numesc oi, asemănându-și cu faptura aceea fără grai, așa de ne vinovată încât s'a făcut vrednică a fi nume și icoană pentru Mântuitorul nostru. Au vestimente albe învoalte și poartă căciulii de viteză pe lângile lor piete, întocmai cu țeranii României și ai altor țări de robie. Și graiul lor e graiul acelor țeranii liberi sau robii, graiul în care sunt scrise aceste rânduri graiul în care și-ai mărturisit dragostea, graiul în care te-ai îndreptat către mintea fragedă a copiilor tăi.

Acei oameni sunt Români și, cu toate că de aproape o sută de ani ei sunt smulși de lângă noi, cu toate că granițele care ne despart sunt zidite din oțel nemilos și nu se pot deschide pentru gândurile unora și ale altora, cu toate că ei nu mai pot ști nimic deplin și adevărat despre cât am luptat și am izbândit de

atunci, și ei nu se leapădă, cum nu s'ar leapădă de Dumnezeulegii creștine, — de limba noastră și de neamul nostru, cele sfinte. Când îi întrebi ce sunt, ei se măturisesc Moldoveni și, întinzând mâna lor zgăriată de fierul muncii și arătând totă zarea și la Apus și la Răsărit, ei zic: „Vezi totă asta e tot țara moldovenească!“

Și acuma o poruncă față de care nu poate fi nici o mântuire, îi cheamă la război, la războiul din Mancuria; înțelegeți, neamuri luminate și miloase ale lumii: din Mancuria. Și vor porni flăcăr albi la față de jale, se vor smulge dela căsuțele lor, de părinții și nevestele și copiii lor, smulge dela dulcea lor „țară moldovenească“; ei vor merge grămădiți ca vitele în vagoanele fierbinți, vor merge zile și săptămâni, cât trebuie ca să străbați, Jumătate din Europa și Asia, toată, în lat, și, vor ajunge la Carbin, la Port-Arthur sau unde va fi atunci nemernica jertfă de oameni.

Se vor lupta credincios, drept, frumos, cum din neam în neam a fost deprinderea poporului lor și vor peri rânduri întregi, întregi regimente, sute și miș, arse, împușcate, tăiate cu săbiile, sfărimate în bucăți.

Și acasă nu vor mai vedea nici o dată pe Ion sau pe Vasile plecat cu pușca pe umăr pentru a purta războaiele muscalului și a peri de moarte grozavă, ca să nu aibă japonzii Mancuria. Ear dacă Basarabia va rămănea săracă de flăcăr, ce pagubă e despre aceasta: Rusia e mare și puternică, se vor aduce în această gubernie locuitorii din altă gubernie pe care o va fi cruțat războiul.

Dar cine ne va da nouă, acestui mic, sărac și de o mie de ori nenorocit neam românesc pe ai noștri perduți pentru astfel de scopuri?

Fiind că suntem puțin și slabi, noi vom pleca doar fruntea și vom plange, cum am făcut și de-atâtea ori și până acuma. Ba încă pentru a întrece caraghioasa grozăvie a împrejurărilor, noi nu vom ști anume unde se luptă cu moartea și cad ai noștri și, când vom afla peste câte-va săptămâni, că într'o încăerare uriașă au căzut mai mulți Ruși decât Japonzii și că biruința a rămas astfel acestora din urmă, noi ne vom gândi cu oare care mulțumire în cuget că dreptatea are și ea zilele ei. Și cuvintele cu care vom mărturisi acest gând vor fi singura noastră pomenire pentru frații noștri nevinovați și blânzi, morți pentru cinstea aceluși steag străin!

În războiul fără folos, în războiul fără dreptate, în războiul altora pentru care sunteți chemați să luptați și să suferiți, Dumnezeu care nu ve va da biruință, să ve cruțe frații români din Basarabia îngenunchiată!

(Sămănătorul)

N. Iorga.

Mulți dintre Români noștri vor suride și vor zice: suntem săraci, n'avem parale și n'avem timp d' prostii d'astea. Dar mulți sunt, cari dacă ar pune la o parte banii lăsați în cafenele, unde fumul și praful te înădușe și banii cheltuiți pe mizerabile beuturi alcoolice, ar putea să practice toate sporturile din lume. Și n'ar fi timp? — Dar multe dintre damele noastre sunt în stare să steie închise ceasuri întregi în salonașul lor, cetind, trântite pe o sofă moale, romanul cel mai nou. Mai cu seamă la frații din Regat vedem aceasta, căci la noi sărăcia reclamă muncă! Ce să zic de damele din România, cari — onoare excepțiilor — abia cunosc plimbarea „per pedes apostolorum“. O astfel de preumblare — sănătoasă — este poate incompatibilă cu titlul de „cocoană“, este prea puțin elegant și este umilitor.

Dacă voim ca rasu noastră să fie sănătoasă și viguroasă, cari reclamă mișcare în aer liber și curat. Altcum degenerăm înainte de vreme.

Fiind vorba de sport, trebuie să amintesc o distracție plăcută a multor oaspeți de aici, adică de a îmblânzi și nutri vererile din pădure. Cele mai multe din ele sunt îmblânzite, așa că-ți i-au alune din mână, ba se urcă și pe haine și pe banca unde șezi, ca să-ți poată lua aluna, ce le-o areți. În adevăr până acum nu mi-am putut închipui, ca vererile cea șireată și sburdalnică să stea de vorbă cu oamenii, mai cu seamă la ea acasă în mijlocul pădurei.

Ceva despre climă. Wörishofen stă la 625 metri deasupra mării. Vânt avem aproape zilnic. Clima este destul de rece, mai vântos când ploaie

(și când s'a pornit, ține mereu...), așa că de multe ori în lunile de vară Iulie și August sunt încălzite saloanele hotelurilor și restaurantele. De aceea e consult, ca lumea care vine aici, să se provadă și cu haine mai călduroase. În trei ani consecutivi (1899—1901) s-au făcut observații meteorologice, în urma cărora s'a constatat, că în Wörishofen temperatura mijlocie peste anul întreg e: 7.3°C., iar în diferitele luni temperatura mijlocie: pentru Maiu 10.2°, Iunie 15.8°, Iulie 17.4°, August 15.7° și Septembrie 13.2°C.

De încheiere mai pun o întrebare.

De ce n'am putea arangia și noi (fie în România, fie în Transilvania) un alt Wörishofen? De ce nu să găsească doi-trei medici români, cari să vie la Wörishofen și să studieze „la fața locului“ cura binefăcătoare alui Kneipp?

Nicări nu e mai potrivit pentru întocmirea unei stațiuni balneare de felul acesta decât în Transilvania sau în România de-alungul Carpaților, unde ai păduri superbe de brad și ai apă rece și limpede de munte.

Și un al doilea Wörishofen între Români, ar fi de nepus folos, atât din punct de vedere sanitar cât și economic. Pentru ținutul acela ar fi o adevărată binefacere.

Dar ne trebuiese oameni întreprinzători și mai puțin conservativi.

Deci să mai așteptăm.

Wörishofen, 4 Septembrie 1904.

Dr. Ludovic Csato.

Războiul ruso-japonez.

Raportul lui Saharov asupra ciocnirilor dintre avantgarde.

Petersburg 1 Oct. Telegrama dela 30 Sept. a generalului Saharov către statul major are următorul cuprins: O trupă a avangardei japoneze, care a constatat dintr'un detașament de infanterie și înainta pe drumul Mandarin erl a ocupat înălțimile de lângă satul Pulitai-tse, a fost însă respinsă de către o trupă de călăreți rusă. Într-aceea sotrniile noastre sprijinite de focul artileriei au gonit din pozițiile sale o companie adversară. În același timp și celelalte sotnii ale cavaleriei noastre au alungat pe dușman în direcția stațiunii dela Yantai. Cazacii au aflat în șanțurile luate muniții și mult material de războiu. Perderile noastre sunt patru soldați vulnerați și un soldat căruia i-s'a pierdut urma. Dușmanul a avut 20 morți și atâția vulnerați. La 28 și 29 Sept. s'a observat că între stațiunea dela Yantai și minele de cărbuni din această localitate avangarda contrară primește întărirea. Locotenentul Selevkov în fruntea unei trupe de vânători călăreți, cazaci și sentinele a dat pe țermul stâng al râului Liao peste o trupă constatătoare din două detașamente de călăreți, un detașament de infanterie, având 4 tunuri, și din mai multe bande de Hunhuzi. Focul nostru a nimicuit tunarii adversarului, așa că după câteva trageri de tun a fost silit să încete cu focul. A fost rănit cu această ocaziune locotenentul Kliartșev și 6 soldați, unul a căzut. Cazacii au cumpărat la 28 lângă Tșang-tșigai o turmă de vite dela o trupă de călăreți Japonezi (!?)

Unde va fi lupta proximă?

Paris, 1 Oct. Raportul lui Matin vestește din Petersburg: Un oficer înalt sosit la Moscova spune, că generalul Kuropatkin la prânzul oferit corpului ofițeresc a zis următoarele:

— Numai cu curaj vă retrageți, lăsați să vină Japonezii pe loc plan și atunci îi vom bate (!?).

Din cuvintele acestea ale lui Kuropatkin se deduce, că locul luptei proxime va fi la nord de Tienlin, unde se află un loc plan, care este 80 klm. departe de Mucden.

Londra, 1 Oct. La Charbin se vestește, că Japonezii au fixat ca zi pentru asediarea Mucdenului ziua de 4 Octobrie. Japonezii vor pune în acțiune 14 divizii.

Mucden, 1 Octobrie. Situațiunea s'a schimbat esențialmente. Japonezii cum se vede, voesc să treacă la defensivă, de-oare-ce pozițiile lor de lângă minele dela Yantai și le-au fortificat puternic.

Petersburg, 1 Oct. Agența telegrafică rusă raportează din Charbin cu datul de ieri următoarele: Forțele armate principale ale Japonezilor sunt concentrate la sud de linia ferată laterală ce duce la minele de cărbuni dela Yantai, mișcându-se mereu în direcție ostică.

Forța armatei japoneze pe câmpul de războiu.

Londra, 1 Octobrie. Consulul japonez dela Washington i-se raportează, că Japonezii au de prezent pe câmpul de războiu 400.000 soldați concentrați; prolongindu-se timpul de serviciu, acest contingent se poate

ridica astfel, ca permanent să dispună armata japoneză de 500.000 soldați.

Mucden, 1 Oct. Armata japoneză ce stă față în față cu armata rusă, este evaluată la 180 detașamente, fiecare cu câte 800 soldați. Acești 144.000 soldați formează infanteria, alte 64.000 formează cavaleria. Această armată de peste 200.000 dispune de 638 tunuri. Divizia I și XII stă în fața Mucdenului.

Londra, 1 Octobrie. Forțele armate ale Japonezilor se împart astfel: o divizie la Pamiapudza, două la minele dela Yantai, patru divizii la vest de Liaoyang dealungul căii ferate, una la Hiamidenze, și una la Sandecu.

Speranțele Rușilor.

Petersburg, 1 Oct. Generalul Romanov, care a fost rănit în lupta dela Liaoyang s'a rentors în patrie pentru a se tămădui în Crimeea. Acest general a spus unul corespondent de ziar asupra rezultatului războiului următoarele: Acest război se deosebește de toate războiele de până ci prin rolul important al tunurilor cu tir repede. *Lupta dela Liaoyang a fost o jucărie (?!!), luptele cele mari și adevărate abia acum vor urma, când noi vom lua ofensiva. Am convingerea firmă, că noi vom învinge,* dar pentru asta se recere timp mult, încordare multă, bani mulți și sânge mult. Kuropatkin a făcut bine, că nu a primit mănua la Liaoyang, pentru-că dacă această luptă era pierdută, era pierdut și războiul.

Rechemarea lui Alexeiev.

Petersburg, 1 Oct. Agența telegrafică rusă vestește, că știrile, cari vorbesce despre dimisiunea ministrului marinei Avellan, sunt lipsite de fond. *Se menține însă cu toată tăria vestea despre revocarea lui Alexeiev,* ear Kuropatkin rămâne și pe mai departe în postul său de comandant suprem. Ca succesor al lui Alexeiev se vestește că ar fi designat prințul Nicolaie Nicolaevits.

Petersburg, 1 Octobrie. Vestea despre rechemarea lui Alexeiev agența telegrafică rusă o declară acum mai nou de o știre neconfirmată.

Vești rusești alarmante.

Tientsin, 1 Octobrie. Japonezii au cucerit (la Port-Arthur) un fort, subminat și aruncat în aer de către Ruși. În urma exploziei 6000 (?) Japonezi și-au pierdut viața.

Petersburg, 1 Oct. Conform știrilor sosite din Tșifu Rușii au scufundat un vas cu catart japonez la nord de insula Sahalin. Echipamentul vasului a fost de 72 membrii. Trei mateloși au scăpat prin înnot, ceilalți însă au perit în valuri.

Din străinătate.

— Manifestarea slavilor de sud. Vorbind de serbarea încoronării regelui Serbiei, Pester Lloyd zice că a fost nimerită ideea de a se ținea cu această ocazie, sub drapelul slavismului de sud, mai multe congrese culturale, la Belgrad.

S'au întrunit aci numeroși studenți, medici și naturaliști, s'a organizat și o expoziție artistică — și toate acestea s'au făcut spre a se sărbători încoronarea și a atrage la Belgrad oaspeți din Bulgaria și Muntenegru, din Ungaria și Croația, din Dalmația și Carintia. A fost foarte înțelept lucru din partea guvernului acestor țări că n'au făcut nici o dificultate acestor oaspeți și au considerat întrunirile astfel cum au fost anunțate de cei din Belgrad. Cuminția aceasta se manifestă prin faptul că în sfârșit s'a dat așa zisei idei sudslavice să se manifesteze, să arate ce însemnează și ce poate...

Dar nu cultura — zice ziarul budapesta — ci lupta pentru viitorul politic stă pe primul plan al tuturor năzuințelor Slavilor de sud și un astfel de timp, tot ce poate mișca spiritele și inimele, stă în serviciul politice. Prin urmare e o înșelare de sine sau o înșelare intenționată a altora când se afirmă că slavismul de sud ar avea de scop numai tendințe culturale sau alte năzuințe internaționale de natură platonice. Și dacă cine-va ar socoti că ar fi posibilă o astfel de manifestare, s'ar convinge numai decât că slavismul de sud trebuie pus în serviciul politic, căci nu poate fi întrebuițat altfel în acest timp de luptă pentru ființa de stat sau națională Slavismul de sud ca expresie sau motor al culturii e azi o idee ne la timpul ei, fiind-că de o cam-dată nu vor fi la ordinea zilei decât chestiuni politice și naționale... Cea mai apropiată etapă în năzuințele popoarelor balcanice nu poate fi decât o luptă deschisă pentru hotărnicirea viitoare a posesiunet naționale a fie-căreia dintre ele.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 3 Octobrie 1904.

— **Intâlnirea regelui Carol cu Francisc Iosif.** Joi la orele 11 dimineața împăratul Francisc Iosif a făcut o vizită regelui României.

Împăratul, purtând uniforma regimentului său de infanterie și marele cordon al ordinului „Steaua României“, s'a dus la hotel unde era descins regele României. Aci a fost primit la intrare de adiutantul colonel Mavrocordat și de adiutantul militar la Viena locotenentul colonel Exarcu, care conduseră pe împărat în vestibul unde aștepta regele României, care purta uniforma regimentului său austriac cu marele cordon al ordinului „Sf. Ștefan“.

Intrevederea celor doi monarhi a fost foarte cordială, regele a condus apoi pe împărat în apartamentele sale, unde Majestatele lor rămăseră în conferință o oră.

La plecare, împăratul a fost condus până la scară de către regele României, și ambii suverani s'au despărțit foarte cordial.

Împăratul Francisc Iosif s'a întors la Hofburg în mijlocul ovațiunilor multimei.

Împăratul Francisc Iosif a rămas în vizită la regele României o oră și un sfert.

Înainte de plecare, împăratul a exprimat dorința imperială și principele Carol fu reprezentat împăratului, care se întrețin cu principele în modul cel mai cordial.

La orele 12 jum. a avut loc, în apartamentul regelui dela hotelul „Krantz“ prânzul la care fură invitați: dl Emil Ghica, ministrul României la Viena, adiutantul colonel Mavrocordat și maior Baranga și atașatul militar locot.-colonel Exarcu.

După amiază regele a făcut o vizită contelui Goluchowski, cu care a conferit o oră.

În același timp, principele Carol a vizitat diferitele muzee ale Vienei.

Seara s'a dat un prânz la Schoenbrunn, la care a asistat regele României și principele Carol cu suitele lor, dl Emil Ghica cu personalul legațiunii regale.

— **Carmen Sylva.** Asupra pseudonimului ei cunoscut acum în toată lumea literară, M. S. Regina Elisabeta s'a exprimat astfel unul ziarist englez. Eram de 35 de ani, când m'am hotărât să-mi public poeziile mele. Pentru motive ușor de înțeles trebuia să-mi aleg un pseudonim nemerit.

În una din zile m'adresa doctorului meu și-l întrebai, cum se zice pe latinește la pădure. „Silva“, răspunse. Cuvântul 'mi plăcu, și-l reținui. Am întreat apoi cum se numește pasărea pe latinește. „Avis“, mi-se răspunse. Cuvântul nu-mi plăcu de loc. Atunci mai întrebai cum se zice la cântec. „Carmen“ 'mi spuse doctorul. Cuvântul 'mi plăcu mult. „Carmen Sylva“ suna frumos la ureche, și se potrivește de minune cu cuvântul german „Waldgesang“, ce însemnează tot aceeași. „Cele mai frumoase poezii ale mele le-am făcut preumblându-me prin pădurile patriei mele, adăose regină. Iacă cum am ajuns la acest nume, sub care sunt cunoscută în patria mea adoptivă.“

— **Sosirea A. S. Regale.** Marți, 14 Septembrie, Alteța Sa regală Principele Ferdinand al României, însoțit de Alteța Sa

Principele hereditar Wilhelm de Hohenzol-tern, s'a întors în țeara din călătoria ce a făcut în străinătate și s'a coborât la castelul Peleşor.

— Ministrul austriac de instrucție asupra studiului istoriei în gimnaziul Iată ce zice ministrul instrucției din Austria în privința studiului istoriei în gimnaziul: „Școlarul nu trebuie să fie împovărat cu un șir schematic de lupte, ci să capete o descriere lămurită și exactă a tuturor transformărilor condițiilor noastre politice și culturale și a întinderii legăturilor între popoare în veacul trecut. Materia se va grupa în perioada restaurației, a naționalizmului și a reformei sociale. În școală să nu se facă politica zilei, dar trebuie să ajungem la rezultatul că absolventul gimnaziului să fie doritor a-și adânci mai departe cunoștințele sale asupra prezentului și să poată ajunge la acest sfârșit servindu-se de-o temelie mai înaltă“.

— Succese românești în Macedonia. Cu toate prigonirile Grecilor, cu toată urgia deslanțată de Patriarch împotriva tuturor acelor macedoneni, cari se declară de naționalitate română și voesc să și-o păstreze, ideea românismului face neîncetate și simțitoare progrese. Astfel, după o telegramă pe care o primește din Constantinopol un ziar vienez, locuitorii din două sate din Macedonia, Selo-de-jos, lângă Karaferia s'au unit cu Aromânii. Au fost trimiși acolo preoți și învățători români. Același lucru s'a întâmplat în satul Xeroliradi. Se înțelege, că în fața acestor succese presa grecească, popimea și sinodul spumează de furie. Patriarchi răspunde cu noi persecuții, folosindu-se de ori-ce privilegiu. Așa, cu ocazia aniversării urcării pe tron a sultanului Abdul Hamid, în capela aromână din Monastir, s'a oficiat serviciul religios de cătră doi preoți excomunicați de Patriarch. Patriarchul a reclamat la Poartă pentru acest fapt, cerând expulsarea celor doi preoți din eparchia patriarhatului. Aceste persecuții nu au însă alt rezultat decât se îndemne și mai mult pe aromâni în propagarea ideii românismului.

— Politica noului ministru de interne al Rusiei. Primind pe înalții funcționari ai ministrului său, principele Sviatopolk Mirsky le-a declarat că ține să releveze că manifestul imperial dela 13 Februarie 1903 formează baza administrației sale. În consecință, ministrul de interne i-a invitat la o colaborație devotată.

În altă ordine de idei, ministrul de interne a declarat că, după experiența sa în chestiunile administrative, trebuie o atitudine sinceră și binevoitoare față de instituțiile autonome și față de populație, căci numai printr'o încredere reciprocă se pot obține rezultate favorabile.

— Convocarea Skupștinei. Oficialul va publica în curând decretul regal prin care Skupștina este convocată, în conformitate cu constituțiunea, în sesiune ordinară pe ziua de 1 Octombrie.

Un alt decret va amâna sesiunea până la 1 Nobembrie.

— Centenarul Codului Civil. În zilele de 14, 15 și 16 Octobrie se va celebra la Paris centenarul „Codului Civil“. La această sărbătoare au fost invitate toate țările care au adoptat principiile codului civil francez.

— O luptă cu baioneta. Ziarul Rusckija Viedomosti publică scrisoarea unui oficer din regimentul Vorones, în care descrie un atac cu baioneta, la care a luat parte batalionul său în ziua de 31 Iunie în strămtoarea dela Ciuliapudze. Eată cum descrie el această luptă:

„Am auzit trei salve. Nu știam ce însemnătate să le dăm. Scurt după aceea se dă un semnal din aripa noastră stângă. Batalionul era într'o aşteptare încordată. Un nou semnal și apoi un sunet de trompetă, care ordonă asaltul. În câte-va secunde batalionul se ridică și înaintează în paș de fugă. Năvălim pe munte în sus. Auzim șuerul gloanțelor, al căror șgomot particular crește tot mai tare. La aripa noastră totul e tăcut și nu se aude decât șgomotul pașilor. De odată auzim un țipet: un sergent major din compania a doua cade cu fața la pământ. Este prima victimă.

Înaintează tot mai sus și mai sus și cu toții, oficeri și soldați, simțim o mare oboseală. Scurt după aceea ne oprim înainte de a ajunge pe platoul muntelui, ca să ne odihnim câte-va secunde. Și earăși se aud sunete de comandă și năvălim mai departe. Ajungem pe platou și la 30—40 pași

vedem pe inimiz înaintea noastră. Un foc teribil de puști ne întâmpină și focul ne oprește 5—10 secunde înainte. Peste un minut însă batalionul, ca un singur om, dă năvală înainte. Strigătele de „hura“ se amestecă cu gemetele și țipetele răniților. Ne aflăm în mijlocul poziției inimicului.

Este imposibil a descrie grozăveniile unei astfel de lupte cu baioneta. Ici un oficer japonez se apără desperat cu sabia. Baioneta străbate în trupul său, o rază de sânge țșnește din el și dă grămadă. De jur împrejur țipete sfșietoare. Nimeni însă nu-și bate capul cu sângele ce curge valuri și cu chinurile răniților. Japonezii surprinși, o parte caută să scape prin fugă și căzând se ridică din nou fugind de vale. Fuga însă nu le aduce scăpare. Noi îi ajungem și ne aruncăm asupra lor ca nebuni.

Baionetele ce soldații noștri le implentă cu o adevărată furie sêlbatică, pètrund adênc în trupurile celor urmăriți. Se poate auzi cum scâfrităile trosnesc, despîcându-se sub loviturile patului puștilor. Baionetele se încovoie în cadavre și unii soldați abia le pot smulge din trupul victimelor.

Cadavrele sporesc, sporesc. Credeam deja, că am învins și că putem să odihnim. De odată însă experimentăm un lucru nou surprinzător. Asupra noastră se descarcă o adevărată ploaie de gloanțe, cartușe, granate și ghiulele. Credem, că în primul moment trebuie să murim. Sirurile se răresc, când ici, colo cade câte o granată dușmană și explodând cauzează pierderi enorme în rândurile noastre. Un oficer cade fără a grăi o vorbă; un glonț ucigaș i-a rupt capul. Strigătele de durere ale muribunzilor și răniților nu mai pot fi auzite, răpăitul de puști și sbieretele de luptă le covoiresc. Ori încotro privești, numai sânge, moarte și înfiurare.

La urmă s'a constatat, că lupta a fost egală. Batalionul se topește vèzênd cu ochii. Cel rêmăși, cu desperare mută și ștorși de oboseală, încep retragerea, inimizul ne urmărește cu șrapnele și granate. Vedem în decursul retragerii cum zac unii lângă alții, amici și inimizii. Numai din chipul cum zac tradează, că aici a trebuit să se întêmpie ceva teribil... N'avem timp să-i privim. Inimizul și moartea sunt acum pe urmele noastre“...

— Soția generalului Stössel. Mai multe ziare află din Petersburg, că soția generalului Stössel, comandantul fortăreței dela Port-Arthur, cu ocazia ultimului atac japonez contra fortăreței, s'a pus în capul unui detașament și a luat parte la atac, trăgând chiar focuri.

O știre mai nouă spune, că d-na Stössel a fost rănită de o granată, când voia să viziteze spitalul răniților din Port-Arthur.

— Femeile rusești pe câmpul de război. Războiul ruso-japonez a pus într'o vie lumină simțul de caritate al femeilor din înalta aristocrație rusească și în același timp a făcut posibil ca să se arunce o privire la imensele averi cari se află în mâinile diferitelor familii nobile din Rusia.

Ast-fel prințesa Iuscupoff, afară de sumele cele mari pe cari le-a dat pentru răniți, a comandat construirea unui întreg tren sanitar, pe spesele ei, după anumite planuri.

Acest spital rulant e aranjat cu tot confortul și provêzut după cele mai noue invențiuni ale igieniei.

Contesa Bobriscki n'a voit să rêmână înapoia acestei carități și de asemenea a trimis din Moscva un tren pe câmpul de război din extre-tremul orient, cu care se vor transporta răniți. De mare importanță e mai departe fapta filantropică a unei surori de caritate a numitelor contese, care-și manifestă sentimentul de caritate pentru soldații deveniți schilozi în luptele cu Japonezii, pe cari cu mari sacrificii de bani îi întrețină în diferite instituțiuni, apărându-i de foame și de alte nevoi ale vieții.

Principesa Bielosselski-Bielozenki, ia sub scutul ei pe vèduvele și pe orfanii, cari în cele mai multe cazuri trebuie să îndure foamea, cu toată pensiunea pe cari le-o dă statul.

Contesa Suvaloff a pregătit o mare expedițiune pe câmpul de luptă din Extremul-Orient, care se poate compara cu „Crucea Roșie“, în ceea-ce privește aranjamentul și complexul ei.

Contesa Speranski și contesa Ignatiev au plecat în persoană pe câmpul de război, cea din urmă ca soră de caritate; acolo împart ele a-vezea lor în ajutorul celor suferinzi și nevoiași.

— Interviu cu contele Bülow. „*Frankfurt Zeig*“, publică un interviu cu contele Buelow care a refutut aserțiunea după care vizita ministrului președinte italian Giolitti ar fi acoperită de un mare secret politic.

Această vizită, a zis contele Buelow, este provocată în prima linie de raporturile amicale ce există între dânsul și Giolitti încă de pe timpul șederii sale la Roma. În același timp, vizita premierului italian este o probă de bunele relațiuni dintre Germania și Italia.

În urmă contele de Buelow a desmîșit în mod formal supozițiunea ce s'a răspândit că ar fi vorba de o intervenție în războiul ruso-japonez.

Nimeni, a adăugat ministrul de externe german, nu se gândește la aceasta, căci o mijlocire nu poate fi oferită cât timp unul din beligeranți nu o solicită.

Regretăm ca și toată lumea civilizată, a mai zis contele de Buelow, acest război îngrozitor, dar nu avem mijloace de a împedica continuarea lui.

Vorbînd de vizita la Homburg a ministrului președinte din România dl Sturdza, vizită în legătură cu tratatul de comerț româno-german, contele de Buelow a declarat că a fost în totdeauna în cea mai deplină înțelegere cu dl Sturdza pe care-l cunoaște bine de pe timpul când se afla ca ministru al Germaniei la București.

Contele de Buelow speră că tratatul de comerț va satisface interesele atât ale Germaniei cât și ale României.

— Cucuruz din America. Mercuri a sosit în portul dela Fiume corabia „Wellington“, după călătoria de 40 zile făcută dela orașul „Rozario di Santafe“ (America sudică) până la Fiume aducând 50.000 măști metriche de cucuruz galbin, numit „La Piata“. Marfa a sosit în stare de tot bună și e de calitate ireproșabilă.

— O etichetă nouă. În înalta societate din Londra, în așa zisa societate a celor 10.000 din Anglia, se introduce acum o nouă etichetă la mese. Ast-fel în timpul prânzului mesenii își schimbă locul după fie-care fel de bucate. Spre pildă, după ce s'a consumat supa, doamna casei sună clopotelul și rotațiunea invitațiilor se face c'un scaun mai încolo. În chipul acesta doamnele și domnișoarele au la fie-care fel de mâncare, un alt vecin de masă. Variațiunea această poate că are un farmec, dar conversațiunea începută la supă, numai e tot aceeași la biftec nici la fructe.

— Conflict politic-musical. Capela franceză a gardiei republicane dela Exponțiunea din St. Louis a refuzat să cânte la banchetul dat în onoarea oaspeților germani. După intervenția comisariului general francez s'a executat. Când a venit la Wacht am Rhein“ (imnul național german) iar s'a împotrivit; a trebuit să intervie iarăși comisariul francez ca să cedeze. Între germani impresiunea a fost penibilă.

— Un poet negru. Poetul și romanțierul negru Paul Laurentiu Dunbar, supranumit „Coonn-King“ sau regele negrilor, a murit de ofiță la Duyton (Ohio, Statele-Unite americane) în vîrstă de 42 ani.

Era fiul unui sclav din Kentucky fugit în Canada și este primul exemplu al unui negru american înzestrat cu talenți literari distins.

A scris în jargonul american al negrilor o mulțime de mici poeme: „Poezia vieții uimle“.

Fusese ziarist și-și citea produțiunile în public, prin piețe, prin cafenele.

— Soarta prizonierilor. După o înțelegere intervenită între bioururile prizonierilor de război la Tokio și la Petersburg, biourul din Petersburg comunică legăției japoneze dela Berlin toate știrile relative la prizonierii japonezi, pe când biourul din Tokio trimite legăției ruse din Pekin informațiile privitoare la prizonierii ruși.

Schimbul știrilor se face astfel într'un mod mult mai expeditiv.

— „Balaurul de aur“ Societatea secretă „Balaurul de aur“ (Kin-Long) are scopuri politice și economice. Principalul e ridicarea Chinei din toate punctele de vedere și paralizarea influenței europene. Societatea e foarte răspândită, foarte bogată și foarte cu mare trecere. Are nenumărate plantații de ceai și de orez în China centrală și sute de vase de negoț (glonce) pe fluviul și pe mare. În mâna ei e

administrația celor mai multe bănci, are industria de mătășării, bumbac, industrie textilă și metalică, face negoț întins de export și de import în și cu cele mai însemnate centre din străinătate. Societatea face cunoscute în China cunoștințele tehnice moderne. Oamenii societății se află cu misiuni pretutindeni, în Rusia, Anglia, America, și caută să ia locul Europeanilor. În Singapore au monopolizat industria conservelor de ananas, în Moscova au negoțul cu ceaiul în mâinile lor, în Kiachta aproape au paralizat negoțul Rusiei. În scurt activitatea și energia „Balaurului de aur“ e fabuloasă.

— **Congres.** În Marsilia s'a deschis Duminecă congresul „Asociațiunii artistice și literare internațională“.

Congresul este prezidat de Chanut, primarul Marsiliei, și se ține în amfiteatrul facultății de științe din acel oraș.

— **O gazetă tipărită în tren.** Se știe că pe vapoarele transatlantice se tipăresc, de câtă-va vreme, gazete.

Acum s'a luat deciziunea ca să se tipărească o gazetă în trenul ce face serviciul între Chicago și San-Francisco.

În acest ziar se vor publica ultimele știri primite prin telegraf.

— **Căsătorie pe termen.** Ideea aceasta nu e nouă. O damă de onoare dela Curtea imperială din Berlin a scris o carte în favoarea căsătoriei pe „cinci ani“. Inutil a spune că Wilhelm II a dat-o afară pe emancipata damă de onoare.

Acum vine celebrul nuvelist englez Meredith și propune prin „Daily Mail“ căsătoria pe zece ani. Nu crede însă nici el că i-se va primi propunerea, de oare-ce, zice d'nsul: Englezul e un popor cărui îi place să trăiască sub disciplină. El nu se uită în viitor, ci în trecut.

— **Telegrame, farză în trei acte, de „Original“,** sub care pseudonim se ascunde un cunoscut și apreciat scriitor român din Arad, a apărut ca reîmpărire din „Tribuna“.

Se vinde, pentru societăți de diletanți: 5 exemplare, expediate franco la adresa celui ce comandă, 1 coroană.

Prin poșta mai puțin de 5 exemplare nu se trimit (Numărul persoanelor din piesă e 12). Un exemplar, se vinde cu 30 fil. la Administrația „Tribunei“ și librăria P. Simion, din Arad

Ultime știri.

* Adunarea învățătorilor din stânga Mureșului.

Știre telefonică.

Adunarea învățătorilor a fost primită eri cu entuziasm în Lipova. Populația întreagă a salutat la gară comitetul care venia dela Timișoara. Protopopul Hamsea a salutat comitetul în numele comunității bisericesti, învățătorul Vasile Bogoi în numele departământului Lipovei. La ambele vorbiri de bine-ventare a răspuns președintele Reuniunii Dr. Tr. Putici. Pe urmă convoiul a plecat în oraș între bubuite de treasuri și însoțit de un conduct de 250 lampioane purtate de școlarii din loc. Cu trenul cu care a venit comitetul, a venit și dl Sebesztha inspectorul regesc, probabil cu scopul să împedecă și aici prin prezența sa desbaterea asupra proiectului Berzeviczy. Așteptăm însă ca învățătorii din Lipova să fie la înălțimea chemării lor.

Bibliografie.

Au apărut de Dr. Augustin Bunea cononic metrop. 1. *Metropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa*, schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. *Cestiuni din dreptul și istoria bisericii românești unite*, Blaj 1892. Partea I. 269 pag. 8°

scrisă de Dr. Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fileri. Partea II. 400 pag. 8° scrisă de Dr. Augustin Bunea, costă 2 cor.

3. *Episcopul Ioan Inocențiu Micu-Klein*, (1728—1751) Blaj 8° mare, 422+XVI pag. Costă 4 cor., (pentru România 5 lei).

4. *Istoria scurtă a bisericii rom. unite cu Roma*, în Schematismul arhiepiscopiei de A.-Iulia și Făgăraș pe a 1900, costă 8 cor.

5. *Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750 făcută de vicarul episcopesc Pentru Aron*, Sibiu 1901, costă 1 cor., + 10 fil., porto postal.

6. *Vechile episcopii românești a Vadului, Geoagiului, Silvașului și Belgradului*, Blaj 1903 8° 162 pag. Prețul 2 cor., 50 fil., (pentru România 3 lei).

7. *Episcopii P. P. Aron și Dionisie Novacovici*, sau istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fileri (pentru România 5 lei).

8. *Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse*, Prețul 5 cor., (pentru România 6 lei).

Aceste cărți să pot procura dela tipografia semin. din Blaj (Balazsfaiva) ori dela autorul spendându-se banii înainte, — ori contra rambursă. 290 1—5

Felurimî.

O experiență. O foarte interesantă experiență a fost făcută, acum cât-va timp, asupra unor animale sălbatică prinse în menagerii Barnum și Bailey în quartierul lor de iarnă. Bere, vin și lîqeruri întinse drept apă și făcute atrăgătoare prin adăugarea de zahăr au fost oferite acestor animale pentru a se ști dacă ele au un gust natural pentru asemenea stimulente.

Proba a avut loc sub direcțiunea d-lui dr. Gilbonz, din New-York și a dovedit, fără tăgadă, că femela la moimite, de-o pildă, nu are nici o înclinare; ba mai mult, o aversiune pronunțată pentru băuturile fermentate ca și pentru cele distilate, ori cât de bine ar fi prefăcute.

Singur un maimuțol negru, presupunând că a dobândit obișnuința puțin timp după prinderea lui în Africa occidentală, bău cu lăcomie genievre și whisky și măncă frunze de tutun cu o satisfacție aparentă, dar aceasta a fost mica excepțiune printre quadrumane.

Toate speciile de animale fură puse la încercare: elefanți, girafe, lei, tigri, leoparzi, hiene, pantere, hipopotami, tapiri, rinoceri, etc. Toate au fost chemate spre a-și da părerea asupra stimulentei din care atâtea milioane de oameni de pe suprafața globului fac o întrebuințare zilnică. Cu puține excepții, răspunsul a fost negativ.

Două elefanți dintr-o trupă de 40, au supt o picătură de viski prin mijlocul trompei și o vârsară în gură.

Cei 38 însă, refuseră să atingă măcar suprafața lichidului ce sta înaintea apendicelului lor nasal; mulți au vârsat chiar vasul care-l conținea.

Cei doi elefanți care beură erau femele, însă nu au voit să bea mai mult de o înghițitură.

Singurul beutor veritabil în toată menageria Barnum și Bailey a fost ursul negru sau brun.

În patru-zece de minute, desertă un litru de viski de popușoi de calitate superioară, două de bere, unul de vin și o jumătate de litru de genievre.

Apoi, își întinse capul asupra vasului în care fuse lichidul și-l strânse atât de tare în labele de dinainte, încât gardianul nu putu să-l scoată din cușcă.

În schimb, marele urs polar, ca și cum ar fi fost rușinat de atitudinea fratelui său negru, nu vroi nici să apropie măcar botul de vasul cu viski, bere sau vin, dar când i-se dădu o gamelă plină cu unt-de-lemn de morun, o bău cu lăcomie.

Feliniți se supărară când li se puse vase pline cu licher sub nasul lor.

Tigrul de Bengal, amăgiți mai întâi, scoaseră limba, dar în contact cu lichidul, își frecară buzele și s'au retras mînioși în fundul cușții.

Leii făcură tot așa, odată cu toți feliniți, afară de leopard care a băut cu lăcomie berea. Hienele vârsară vasul cu piciorul. Tapirul din contra; de și născuși și crescuși într-un district

de băutori de apă, beură berea cu o apăsătoare plăcere și luară o sorbitură de viski, dar opriră aci. Rinocerii primiră tot ce li se ofer gustară puțină bere de viski.

În timp ce aceste experiențe au avut ursul brun era scandalos, cu ochii lăcrămand mersul poticnit. tătevia licheruri bune perdate, spunea un gardian — înseamnă ca și cum ai fi un cal cu trufe.

(Ziarul călătorilor)

Dr. Thiron

Concurs.

Pentru ocuparea postului de oficial la cietatea de economii și credit „Crîșana“ în Br prin aceasta se publică concurs.

Postul se întregeste — de-o-camdată numai provisor pe un an de probă, cu un sa de cor. 1200, plătit în rate lunare anticipat și tantiema statutară.

În cas de conveniență reciprocă, alesul fi numit — după un an — definitiv.

Cei-ce doresc a reflecta, pentru dobândind acestui post, au să documenteze, că au absol școala comercială cu calificatiunea recerută.

Cei cu praxă de bancă, și cunoștință limbă, vor fi preferiți.

Postul are să fie ocupat la 1 Novem n. a. e.

Rugările sunt a se adresa Direcțiunii cietății, cel mult până în 15 Octob re st. n. a.

Brad, la 29 Septembre 1904.

Petru Rîmbaş
director-ese cutiv.

889 —1

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Pentru masă la cules

recomand:

Carne proaspătă de porc sălbatic crudă și murată.

Fasan, tiner, cărnos.

Tocană de Dobrițin, slănină friptă, cărnați afumați.

Pecie și limbă de Praga.

Cărnați proaspeți cu lămâie și al.

Cărnați cu hirean a la Záray, cărnați ardeia

Pariser, de Braunschweig.

Salamă de Sibiu, salamă de vară.

Carne friptă rece, pastete, heringă și sălată de pești.

Conserve de pește și carne.

Brânzeturi de munte și delicate și alte soiuri de brânză indigenă și străine.

Caviar de Orșova.

ZÁRAY GÉZA

localitate de delicatese.

IGAZ

Sándor

ci-soruitor și guvernieriu.

== A R A D, Piața Libertății ==

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint calcat cumșava p. preț cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint

Prima atelier din Arad, pentru repararea de ci-asornice și bijuterii.

Editor-proprietar: George Nichia

Redactor responsabil: Ioan Ruseștirianu.

Bijuterii, oroloage, aur călcat
și recușite de argint, seduli de ama-
netare cumpără pentru prețurile cele mai
mari ori le schimbă pentru obiecte noi

DEUTSCH IZIDOR

ciasornicar și giuvaergiu

ARAD, Strada Bisericii
(Palatul minorităților.)

Isvorul cel mai estin de cumpărare de
bijuterii și oroloage.

— Se caută un învățacel. —

Nr. Telefonului 438. 381

Nr. Telef. 378.

Nr. Telef. 378.

In atențiunea domnilor voluntari!

CZIRÁKY ALAJÓS

croitorul regim. 33 de inf. ces. reg.

ARAD, 359

In colțul străzii Comitatului (Tabajdt
Károly) și a pieței Andrassy.

Am onoare a recomanda în binevoi-
toarea atențiune a domnilor voluntari ma-
gazinul meu bogat asortat cu uniforme
militare de tot armamentul.

Confecționez tot felul de uniforme și
adjustări pentru prețuri convenabile, exe-
cutate în modul cel mai bun.

Valentiny József iun.

croitor.

ARAD, strada Fabian Nr. 12 la colțul
stradei Deák Ferencz (Casa Bonts).

Confecționează tot felul de

costumuri, pardesiuri și paletouri

pentru bărbați, pentru prețuri culante din
materii indigene și engleze de lână, după
croiu modern.

Novitățile pentru sezonul de toamnă
a sosit deja și astfel mă aflu în poziția
plăcută ca pe lângă prețuri ieftine să co-
respund celor mai delicate pretensiuni.

Cu stimă: 342

Valentiny József jun.

croitor.

ARAD, Strada Fabian Nr. 12.

Biroul de credit și de reforme Incasare

Seidl és Matiegka

Temesvár-Józsefváros, Küttl-tér 3 szám.

dă informațiuni și deslușiri confidentiale
atât în afaceri deosebite cât și despre
lucruri grivate de pretutindeni în țeară și
străinătate, în modul cel mai conștiincios
și discret.

Primește 319

contra honorar moderat afaceri de incas

sare dela comercianți și industriași, in-
cassarea pretensiunilor dubioase pe cale
pacifică ori procesuală, mai departe

mijloace

afaceri de imprumut și financiare, achitări
de datorii, precum și vindrea și cumpă-
rarea de bunuri și esalități.

Escompturi de cambii. Losuri în rate.

Kőszeghy Sándor

tinichier.

Arad, Boros Béni-tér 16.

(Casa Vanicsek)

Primește tot felul de lucru de tinichea, (reparări de
apaduct) dela execuția cea mai simplă până la cea mai
artistică. Ori-ce reparație se face prompt și grabnic. 388

— *Lucru remarcabile de specialitate, prețuri culante.* —

LENGYEL GYULA

lăcătar de zidiri.

Arad, Strada Vörösmarty Nr. 3.

Pregătește accesoriu de fer pentru zidiri, grilaje
pentru cimitire, mașine de fert în formă de masă și
ori-ce fel de lucrare de lăcătar.

382

Cu stimă:

Lengyel Gyula.

Cursul pentru pregătirea mai departe a tinerilor
al lui

CZOBOR OTTO, ARAD.

Pregătește pentru examenul de admisiune la ob-
ținerea dreptului de voluntariat.

In curs fungează profesori de forță. De plasarea
elevilor din provincie se îngrijește direcțiunea cursului.
La recercări servește cu informațiuni

CZOBOR OTTÓ

conducătorul cursului.

— Kossuth-utca Numărul 41. —

358

KALMÁR JÓZSEF

prăvălie de aparate electrice.

ARAD, Salacz-utca 2.

341

Are în deposit:

bicicle de primul rang

precum și toate părțile constitutive pentru
bicicle, gumi și lămpi de acetylen!

In atelierul său

reparează, transformă și mărește bicicle
cu roate mobile.

Primește emalarea de bicicle în foc, ni-
chelarea părților constitutive de bicicle,
sau ori-ce reparațiuni de felul acesta.

— Condițiuni de plătire favorabile. —

Montează:

telefoane cu incopelare de
cere ori catrală.

Telefoane mici de case,
instalări de clopoțele e-
lectrice, ori repararea
acestora.

— Prețuri culante. —

Are în deposit:

Mașini de cusut SINGER

Mașine cu suveică rotunda sistem Singer
ori mașini de cusut pentru odai

In atelierul său

se primesc tot felul de reparațiuni apar-
ținătoare acestei branșe.

Se primesc reparațiuni de mașine de
brodat în rate favorabile lunare.

Nr. Telefonului pentru oraș și comitat 242.

4%₀**BANII**4%₂₀₀

pe realități și bunuri cu 4—4½% amortizațiune la locul I. și II. fără spese anticipative, precum și credit personal exoperează grabnic, culant și sigur

PHILIPP GRÜN WALD,

Agentură de bancă, Incasso,

Biuro de informațiuni

320

TEMESVÁR, Józsefváros, Küttl-tér Nr. 5.

Maî departe mijlocesc vinderea și cumpărarea de case, bunuri, cafele, hoteluri, restaurante, prăvălii de tot felul; am prenotate case pentru vânzare dela 2000—140.000 coroane depunerii favorabile de capitaluri cu 7½—8% venit curat, vindere de pământ etc., arende de pământ dela 100 jugăre în sus.

4%₂₀₀4%₀**Nouă ferărie în Arad.**

Am onoare a aduce la cunoștința On. Public, că am deschis în

ARAD, piața Boros Béni Nr. 6**O nouă ferărie**

cu articoli fabricație proprie, și parte comandați din locuri de primul rang.

Primesc comande de turnătorie și obiecte de arangia-mente pentru mori, anume ventiluri de moară și petri de moară.

Fer bătrân și metale se cumpără în ori-ce cantitate.

Cărbuni de fag se pot căpăta pentru prețuri estine.

Rugând prețiosul sprijin rămân cu stimă:

Szántó Izidor

fabricant de fer și oțel în Ujdézna.

324

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștința a m. on public, că pe **Strada Weizer János Nr. 19,** casa Doamnei v. d. Dr. Petkó, am deschis un

atelier de tapiserie și înfrumșetare

corespunzător intru toate recerînțelor de azi.

După o experiență de mai mulți ani câștigată prin prăvăliile de acest fel în Arad, precum și în urma legăturilor mele cu cele dintâiu fabrice, am ajuns în poziția plăcută, să satisfac pretenșiilor celor mai înalte ale on. public în această privință.

Primesc arangierea completă de hoteluri, restaurante, după moda cea mai nouă, prompt și pentru prețuri culante; primesc renovări, reparațiuni și obducerea de biliarde etc.

Rugând sprijinul binevoitor al on. public, rămân

Cu deosebit respect:

330

SZILVÁSY ISTVÁN, tapetier**MÁRTONYI VICTOR**

tinichier de zidiri și arte, instalator de apeducte.

Se recomandă mult onoratului public pentru pregătirea de ori-ce lucrare de tinichier.

— Prețuri solide. — — Esecutare promptă. —

Distins cu premiu la expoziția milenară.

==== Stipendiu de Paris. =====

Cu stimă:

334

MARTONYI VICTOR**ARAD. Local: Piața Boros-Béni Nr. 2.**Locuința: **Strada Sárossy Nr. 2.**

(Casa d-lui Purcariu).

PUMPE DE VIN

reg. ung. priv. și țevi de gumi calitatea cea mai bună.

Din cilindrul pompei se scurge vinul până la cel din urmă strop, ear sâmburii de struguri, coaja și alte părți necurate se îndepărtează numai de cât, prin asta pompa nu se strică și nici vinul nu se poate strica. Pentru funcționarea pompei se dă o garanță pe 3 ani (reparație gratuită).

PUMPE DE FOC

cu ventiluri rotunde. Pentru comune foarte potrivite, de oare de la întrebuințarea de apă nesipoasă ori murdară nu abzie sevicul. Pentru funcționarea regulată a mașinei se primește garanție pe 3 ani (reparare gratuită). Șurube potrivite unitare și țevi de cânepă din lăuntru căptușite cu gumi cu prețurile cele mai ieftine.

Fântâni cu țevile trebuincioase în preț de fabrică.

HÖNIG OTTO

fabricator de pompe reg. ung. priv.

Arad, **Rákóczy-úteza 27. sz.**

254

Stropitori de vie se primesc spre reparare.

Prăvălie pentru mânusi și suspensorii a lui

HUBATSCHÉK T.**ARAD, Szabadság-tér 20 sz.**

(In casa Băncii populare și de industrie Aradane.)

Recomandă on. public mânușile pentru femei și bărbați fabricate în atelierul propriu, în toată culoarea și în tot fazonul, pe lângă prețurile cele mai culante; mai departe se capătă tot felul de mijloace de pansare din materia cea mai bună, fabricate conform indicațiunilor medicale. Mai departe recomand asortimentul de cravate, pe cari le vând pentru prețuri extraordinar de echitabile. Rugând spriginul binevoitor al public rămân

303

cu respect: **Hubatschek T.**

Avisăm pe on. public că sub

==== **Nr. 11 Calea Archiducelui Iosif** =====

(colțul stradei Karolina)

==== am deschis sub firma =====

Reuniunea industrișilor Aradani

pentru fabricarea de mobile

un magazin pentru mobile.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public, tot odată rugăm on. public să binevoiască a ne onora cu visita.

Arad, 1 Septembrie 1904.

364

Reuniunea Industrișilor Aradani

pentru fabricarea de mobile.

BRAUN GUSTÁV

măsar.

Arad, **Petőfi-utca 11 sz.**

Primește tot felul de lucru aparținător branșei sale, executat în modul cel mai constiențios și cinstit.

Rog spriginul prețios al p. on. public, rămân

Cu stimă:

BRAUN GUSTÁV

331

măstru măsar.